Roll No.												Serial No. of Q. C. A. B.

ಒಟ್ಟು ಪ್ರಶ್ನೆಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ : 40 + 21 = 61] [ಒಟ್ಟು ಮುದ್ರಿತ ಪುಟಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ : 16

Total No. of Questions : 40 + 21 = 61] [Total No. of Printed Pages : 16

ಸಂಕೇತ ಸಂಖ್ಯೆ : 67-S ವಿಷಯ : **ತೃತೀಯ ಭಾಷೆ — ಸಂಸ್ಕೃತ**

Code No. : 67-S Subject : Third Language — SANSKRIT

तृतीय भाषा – संस्कृतम्

ದಿನಾಂಕ : 03. 04. 2009] [Date : 03. 04. 2009

ಸಮಯ : ಬೆಳಿಗ್ಗೆ 10-30 ರಿಂದ ಮಧ್ಯಾಹ್ನ 1-00 ರವರೆಗೆ] [Time : 10-30 A.M. to 1-00 P.M.

ಪರಮಾವಧಿ ಅಂಕಗಳು : 100] [Max. Marks : 100

FOR OFFICE USE ONLY

PART – A

Q. No.	Marks	Q. No.	Marks	Q. No.	Marks	Q. No.	Marks	Q. No.	Marks	Q. No.	Marks
1.		8.		15.		22.		29.		36.	
2.		9.		16.		23.		30.		37.	
3.		10.		17.		24.		31.		38.	
4.		11.		18.		25.		32.		39.	
5.		12.		19.		26.		33.		40.	
6.		13.		20.		27.		34.		×	
7.		14.		21.		28.		35.		×	

Total Marks of Part – A

PART – B

Q. No.	Marks	Q. No.	Marks	Q. No.	Marks	Q. No.	Marks	Q. No.	Marks	Q. No.	Marks
41.		45.		49.		53.		57.		61.	
42.		46.		50.		54.		58.		×	
43.		47.		51.		55.		59.		×	
44.		48.		52.		56.		60.		×	

Total Marks of Part – B

Total Marks in words		**Grand Total**	

1. ✓		✓	✓
2. ✓			
Signature of Evaluators	*Registration No.*	*Signature of the Deputy Chief*	*Signature of the Room Invigilator*

[Turn over

सामान्य निर्देश :

i) प्रश्नयुक्तउत्तरपुस्तिकायां **Part - A** एवं **Part - B** इति द्वौ विभागौ स्तः ।

ii) **Part - A** विभागे 40 एवं **Part - B** विभागे 21 प्रश्नानि सन्ति ।

iii) प्रश्नयुक्तउत्तरपुस्तिकायां उत्तरार्थं स्थानं निर्धारितमस्ति ।

iv) **Part - A** विभागस्य निर्देशानुसारेण प्रश्नयुक्तउत्तरपुस्तिकायाम् प्रत्येकस्य प्रश्नस्य उचित उत्तरम् निर्दिष्टेषु स्थानेषु लेख्यम् ।

v) **Part - B** विभागे उत्तरार्थं पर्याप्त पृष्ठानि दत्तानि । प्रश्नस्य उचित उत्तरम् निर्दिष्टेषु स्थानेषु लेख्यम् ।

Part - A

प्रत्येके प्रश्ने चत्वारि अपूर्णानि विकल्पानि सन्ति । समुचितम् विकल्पाक्षरं निर्धारित स्थाने लेख्यम् — $40 \times 1 = 40$

1. परब्रह्मरूप: अथम् भवति —

(A) महेश: (B) देवेश:

(C) गणेश: (D) महेन्द्र: ।

उत्तर : ____________________

2. रक्ष — लोट् लकार:, रक्षति — .... । अत्र अयं लकार भवति —

(A) लङ् (B) लट्

(C) लिङ् (D) लृट् ।

उत्तर : ____________________

3. क्रीडायाम् एतत् स्वाभाविकम् भवति —

(A) हसनम् (B) रोदनम्

(C) कूजनम् (D) पतनम् ।

उत्तर : ____________________

4. जीवने एतत् आवश्यकम् अस्ति —

(A) अन्नम् (B) जलम्

(C) पत्रम् (D) पर्णम् ।

उत्तर : ____________________

5. स्वयं नष्ट: परं .... । अत्र उचितं पदं पूरयत —

(A) नाशयति (B) पीडयते

(C) दूषयति (D) निन्दति ।

उत्तर : ____________________

6. भवता — सूचितः, भवान् — ....। योग्यपदं पूरयत —

(A) सूच्यते (B) सूचितवती

(C) सूचितवान् (D) सूचिता ।

उत्तर : ______________________________

7. भवत् शब्दः पुल्लिङ्ग-द्वितीया विभक्ति-एकवचने एवं भवति —

(A) भवता (B) भवतः

(C) भवते (D) भवन्तम् ।

उत्तर : ______________________________

8. प्रश्नोत्तरमालिकायां एते विचाराः प्रतिपादिताः सन्ति —

(A) सद्विचाराः (B) शुचित्वविचाराः

(C) जीवनक्रमाः (D) लौकिकविचाराः ।

उत्तर : ______________________________

9. एतत् मरणं भवति —

(A) जाड्यम् (B) अपहास्यम्

(C) दैन्यम् (D) मूर्खत्वम् ।

उत्तर : ______________________________

10. 'शुचिरिह' अत्र एषः आदेशः भवति —

(A) विसर्ग उकारः (B) विसर्ग रेफः

(C) विसर्ग लोपः (D) विसर्ग सकारः ।

उत्तर : ______________________________

11. 'लम्बकर्णः' अस्य समासस्य उदाहरणं भवति —

(A) कर्मधारय समासस्य (B) द्विगु समासस्य

(C) बहुव्रीहि समासस्य (D) द्वन्द्व समासस्य ।

उत्तर : ______________________________

12. पूर्वपदार्थप्रधानः — अव्ययीभावः, उभयपदार्थप्रधानः .... एषः समासः भवति —

(A) द्वन्द्व (B) तत्पुरुषः

(C) कर्मधारयः (D) द्विगुः ।

उत्तर : ______________________________

13. मध्यप्रदेशे एषा नदी प्रवहति —

(A) गङ्गा (B) नर्मदा

(C) तुङ्गा (D) कावेरी ।

उत्तर : ____________________

14. एषः शङ्कराचार्यस्य गुरुः आसीत् —

(A) श्री माधव भगवत्पादः (B) श्रीसुरेश भगवत्पादः

(C) श्री कृष्ण भगवत्पादः (D) श्री गोविन्द भगवत्पादः ।

उत्तर : ____________________

15. यदि — तर्हि, यथा — .... । अस्य सम्बद्धं चतुर्थपदं इदं भवति —

(A) तत् (B) यतः

(C) एव (D) तथा ।

उत्तर : ____________________

16. जातस्य एषः ध्रुवः भविष्यति —

(A) औन्नत्यम् (B) जननम्

(C) रोदनम् (D) मृत्युः ।

उत्तर : ____________________

17. एषः साधूनां रक्षणाय युगे-युगे सम्भवति —

(A) अर्जुनः (B) नकुलः

(C) कृष्णः (D) रामः ।

उत्तर : ____________________

18. 'कर्मण्येव' अस्य सन्धेः उदाहरणं भवति —

(A) सवर्णदीर्घ सन्धेः (B) वृद्धि सन्धेः

(C) गुण सन्धेः (D) यण् सन्धेः ।

उत्तर : ____________________

19. नामपदस्य मूलरूपम् एतत् भवति —

(A) सुबन्तम् (B) क्रियापदम्

(C) प्रातिपदिकम् (D) धातुः ।

उत्तर : ____________________

20. तद्धितान्ताव्ययेषु एते भेदाः सन्ति —

(A) त्रयः (B) षट्

(C) पञ्च (D) सप्त ।

उत्तर : ____________________

21. एषः क्षत्रवर्गगर्वसर्वङ्कषः —

(A) रामः (B) बलरामः

(C) जयरामः (D) परशुरामः ।

उत्तर : ____________________

22. उत्तमाः एतं इच्छन्ति —

(A) मानम् (B) धनम्

(C) घृतम् (D) शीलम् ।

उत्तर : ____________________

23. वाग्मयं स्यात् .... । अत्र उचितं पदं पूरयत —

(A) एकविधम् (B) त्रिविधम्

(C) द्विविधम् (D) चतुर्विधम् ।

उत्तर : ____________________

24. भूतकालार्थे एषः प्रत्ययः भवति —

(A) क्तवत् (B) शतृ

(C) शानच् (D) तव्यत् ।

उत्तर : ____________________

25. एषः सिद्धौषधं ददाति —

(A) यमराजः (B) महाराजः

(C) वैद्यराजः (D) सिद्धराजः ।

उत्तर : ____________________

26. 'नैव' इत्यत्र पदविभागः एवं भवति —

(A) न + इव (B) नै + इव

(C) न + एव (D) न् + एव ।

उत्तर : ____________________

27. अत्र विद्यमानं समुचितं वाक्यम् इदं भवति —

(A) तेन सर्वं प्राप्तम्
(B) सः सर्वं प्राप्तम्
(C) सः सर्वाणि प्राप्तम्
(D) तेन सर्वाणि प्राप्तम् ।

उत्तर : ____________________

28. एषः उपमालोलः —

(A) भारविः
(B) वाल्मीकिः
(C) कालिदासः
(D) व्यासः ।

उत्तर : ____________________

29. नयति — नयतु, लभते — .... । चतुर्थं पदं इदं भवति —

(A) लभताम्
(B) लभन्ते
(C) लभेय
(D) लभन्ताम् ।

उत्तर : ____________________

30. उपमान-अपमेययोः मध्ये समानधर्मे सति अयं अलङ्कारः भवति —

(A) रूपकम्
(B) उपमा
(C) अनन्वयः
(D) अर्थान्तरन्यासः ।

उत्तर : ____________________

31. एषः कथासरित्सागरं रचितवान् —

(A) विष्णुशर्मा
(B) नारायणपण्डितः
(C) सोमदेवः
(D) कालिदासः ।

उत्तर : ____________________

32. देवशर्मा एतेन जीवनं करोति स्म —

(A) भिक्षाटनेन
(B) कृषिना
(C) व्यापारेण
(D) यानेन ।

उत्तर : ____________________

33. संस्कृतस्य — सेवनम्, संस्कृताय — .... । अत्र चतुर्थं पदं इदं भवति —

(A) वैभवम्
(B) शयनम्
(C) पावनम्
(D) जीवनम् ।

उत्तर : ____________________

34. अन्त्यलघुः — तगणः, आदिलघुः — .... । एषः गण भवति —

(A) जगणः (B) यगणः

(C) नगणः (D) रगणः ।

उत्तर : ______

35. हतेषु देहेषु धरन्ते .... । अत्र समुचितं पदं पूरयत —

(A) गुणाः (B) देहाः

(C) रोगाः (D) गेहाः ।

उत्तर : ______

36. पञ्चभर्त्री, किन्तु पाञ्चाली न, सा एषा —

(A) मार्जारी (B) द्रौपदी

(C) लेखनी (D) नदी ।

उत्तर : ______

37. इयं श्रौतयज्ञे उपयुज्यमानलताविशेषः भवति —

(A) कनकलता (B) मल्लिकालता

(C) हेमलता (D) सोमलता ।

उत्तर : ______

38. जोशी महोदयः अस्मिन् ग्रामे जातः —

(A) ताळिकोटे (B) बागलकोटे

(C) होसकोटे (D) चित्रकूटे ।

उत्तर : ______

39. गणेशविग्रहः अत्र प्रतिष्ठापितः —

(A) गृहे (B) देवालये

(C) वने (D) रणे ।

उत्तर : ______

40. अदृष्टं प्राप्तुं एषः करणीयः —

(A) निद्रा (B) प्रयत्नः

(C) त्यागः (D) तितिक्षा ।

उत्तर : ______

Part - B

एतेषां लघूत्तराणि लिखत — 4 × 2 = 8

41. सोन्दाक्षेत्रे प्रेक्षणीयानि स्थानानि कानि ?

42. शिक्षणक्षेत्रे जोशी महोदयस्य कार्यं किम् ?

अथवा

कयोः मध्ये चर्चा जाता ? विषयः कः ?

43. भाषाक्रीडाः काः ?

44. चतुर्भद्रं दुर्लभं किम् ?

श्लोकतात्पर्यं लिखत — 2 × 2 = 4

45. भगवन् किमुपादेयं, गुरुवचनं, हेयमपि किमकार्यम् ।

को गुरुरधिगततत्वः शिष्यहितायोद्यतः सततम् ॥

46. दिव्यं चूतरसं पीत्वा गर्वं नो याति कोकिलः ।

पीत्वा कर्दमपानीयं भेको रटरटायते ॥

अथवा

यौवनं धनसम्पत्तिः प्रभुत्वमविवेकता ।

एकैकमप्यनर्थाय किमु यत्र चतुष्टयम् ॥

यथानिर्देशम् उत्तरं लिखत — 3 × 3 = 9

47. नष्टे नीरे कः कासारः ?
कः पाठः ?
का अवदत् ?
कम् अवदत् ?

48. हुतं च दत्तं च तथैव तिष्ठति ।
कः पाठः ?
कः अवदत् ?
कम् अवदत् ?

49. न त्वं शोचितुम् अर्हसि ।
कः पाठः ?
कः अवदत् ?
कम् अवदत् ?

50. एकस्य कवेः देश–काल–ग्रन्थादीनां विषये लिखत — 1 × 3 = 3

कालिदासः **अथवा** एच० आर० विश्वासः ।

श्लोकौ पूरयत — 2 × 3 = 6

51. गुरुरादिः .... ।

.... नमः ॥

52. आचारः .... ।

.... साध्यते ॥

53. अलङ्कारस्य नाम लिखित्वा समन्वयं कुरुत — 3

सोमदत्तः अभिमन्युः इव शूरः ।

54. प्रस्तारं विलिख्य गणविभागं कृत्वा छन्दसः नाम लिखत — 3

परोपकाराय फलन्ति वृक्षाः ।

दशवाक्यैः कर्नाटक-आङ्ग्ल-संस्कृतभाषया वा उत्तरं लिखत — $3 \times 3 = 9$

55. स्वातन्त्र्यसंग्रामे जोशी महोदयस्य कार्यं वर्णयत ।

56. क्षत्रान्तकं भार्गवं रामः कथं पराजितवान् ?

अथवा

सौदामनी वीरवर्मणः मनः परिवर्तनं कथं कृतवती ?

57. देवशर्मणः हृदये का कल्पना सञ्जाता ?

58. संस्कृतभाषया अनुवादं कुरुत — 3

ದಶರಥನಿಗೆ ನಾಲ್ಕು ಜನ ಮಕ್ಕಳು. ಅವರಲ್ಲಿ ರಾಮ ಹಿರಿಯ ಮಗ. ಆತ ಸದ್ಗುಣ ಸಂಪನ್ನನಾಗಿದ್ದನು.

Dasharatha had four sons. Rama was the eldest. He had lot of good qualities.

59. कर्नाटकभाषया आङ्ग्लभाषया वा अनुवादं कुरुत — 3

हे छात्राः, शालां गच्छन्तु । सावधानेन पाठं पठन्तु । जीवने सफलतां प्राप्नुवन्तु ।

60. दिनत्रयस्य विरामं सम्प्रार्थ्य मुख्योपाध्यायं प्रति पत्रं लिखत । 4

अथवा

पठनविषये पित्रे पत्रमेकं लिखित ।

61. **एकं** विषयमधिकृत्य प्रबन्धं लिखत — 5

जनसंख्यास्फोटः

अथवा

परिसर-मालिन्यम् ।